

Dkt. David Howard, Joshua-Ruth, Kipindi cha 29 Waamuzi 17-18, nyongeza ya kwanza, Mika na Mlawi

© 2024 David Howard na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua hadi Ruthu. Hii ni kipindi cha 29, Waamuzi 17-18, kiambatisho cha kwanza, Mika na Mlawi.

Salamu tena na tunaendelea na majadiliano yetu ya kitabu cha Waamuzi na sasa tuko kwenye hatua ya mwisho.

Tutaangalia sura ya 17 hadi 21, sura tano za mwisho za kitabu. Tutafanya hivyo katika sehemu mbili, mara moja hivi sasa sura ya 17 na 18 na kisha 19 hadi 21. Hizo ni hadithi mbili tofauti lakini ili tu kuweka msingi, mambo yanayofanana kati yao, tumetaja aina ya mzunguko wa hali ya maadili na kiroho katika nchi na hakika tunaona hilo likitokea katika hadithi ya Samsoni, mwamuzi wa mwisho.

Katika hadithi hizi za mwisho, 17 na 18 na kisha 19 na 21, hatuna waamuzi wengine zaidi. Kwa hivyo, hizi ni hadithi kuhusu watu tofauti. Na kuna ushahidi kwamba hadithi hapa zinaweza kuwa zilitokea kwa mpangilio wa matukio mapema katika kipindi hicho kuliko tuseme Samsoni alichishi.

Kwa hivyo, hili linaweza kuwa halipo kulingana na mpangilio wa matukio. Lakini nadhani ikiwa ndivyo ilivyo, nadhani hata hivyo, mwandishi wa kitabu cha Waamuzi wakati yote yamesemwa na kufanywa, mwandishi alikuwa akitaka kusema kwamba Israeli ilikuwa ikipitia uasi huu wa kimaadili na kwamba kulikuwa na hitaji la mfalme mcha Mungu kuendelea. Na hilo lingekuwa jambo kuu ambalo ningemwona mwandishi wa Waamuzi akijaribu kulisema.

Mwandishi aliamua kuziweka hadithi hizi mwishoni mwa kitabu kwa sababu ni baadhi ya hadithi chafu na zisizo na maana katika kitabu kizima. Na kwa hivyo ili tu kueleza hoja hiyo, jinsi kitabu kinavyosomwa kama hati ya fasihi, hii ni aina ya nadir, sehemu ya chini kabisa ya kitabu. Ninawaambia wanafunzi wangu kwamba mara nyingi nahisi kama ninahitaji kuoga ninapomaliza kusoma kitabu cha Waamuzi na hakika sura hizi za mwisho zinachangia hilo.

Hii ni sehemu ambapo mara nne tunaambiwa kwamba hakuna mfalme katika Israeli, sura ya 17, mstari wa 6, 18, mstari wa 1, 19, mstari wa 1, na 21, mstari wa 5. Na katika tukio la kwanza na la mwisho kati ya hayo, pia tunaambiwa kwamba hakuna mfalme katika Israeli. Samahani, kila mtu alikuwa sahihi machoni pake mwenyewe. Kwa hivyo, mara nne hakuna mfalme katika Israeli, mara ya kwanza na ya mwisho, kila mtu alifanya sawa machoni pake mwenyewe.

Na upande mwingine wa hilo ni kwamba wangepaswa kufanya yaliyo sawa machoni pa Bwana na kama kungekuwa na mfalme mcha Mungu mahali pake, kuna uwezekano kwamba mfalme mcha Mungu angekuwa kiongozi, mfano katika kuwaongoza watu kwa Bwana badala ya ibada hii iliyogawanywa, kila mtu akifanya chochote apendacho na chochote atakacho. Katika sura ya 2 hadi 16, tunaona kile tunachoweza kukiita vitisho vya nje kwa Israeli, ilhali migogoro katika sura ya 17 hadi 21 ni ya ndani kwa Israeli na matatizo yanaongezeka kutoka ndani, si kutoka nje. Kwa hivyo hata huko, aina fulani ya vitisho vya nje tunaweza kuelewa kwa kiasi fulani, lakini unatumai kwamba kungekuwa na aina fulani ya uadilifu wa kiroho katika taifa, lakini mwishowe, taifa linaoza kutoka ndani hadi nje, kutoka ndani kabisa.

Kwa hivyo, katika sura ya 17 na 18, tuna ya kwanza, wakati mwingine watu huiita viambatisho vya kitabu. Ikiwa ndivyo, tungeiita hii kiambatisho cha kwanza na inaonyesha upotovu mkubwa wa kidini na mhusika mkuu ni mtu anayeitwa Mika, hakika si nabii Mika tunayejifunza kumhusu baadaye, miaka mingi baadaye katika Biblia. Huyu ni mtu tofauti na anataka kuanzisha, kwa sababu yoyote ile, anataka kuanzisha mahali pake patakatifu pa faragha, mahali pake pa faragha pa ibada.

Anataka kuhani awe kuhani wake binafsi na kisha anakuwa kama mtu wa kawaida, inasimulia kuhusu kabila la Dani, ambao hapo awali, ardhi yao iligawiwa kwao kando ya pwani hapa, lakini hawakuweza kuwafukuza Wakanaani huko na kwa hivyo tunawakuta wakihama kupitia nchi hiyo na kuishia kukaa hapa na wanapofanya hivyo, wanapita, wanakutana na Mika huyu na wanagundua mahali patakatifu alipojenga, vitu alivyoongeza kwenye hili, na makuhani wake mwenyewe na wanagundua kwamba wanatamani hilo na wanapenda hili na kwa hivyo wanalichukua tu pamoja nao na wanapohamia kaskazini, wanachukua sanamu zote za kuchonga ambazo ametengeneza na kuhani wake na yeye, bila shaka, hafurahii hilo, lakini wote wanaenda na Wadani na ni hadithi ya kusikitisha ya Wadani kwa sababu tunaambiwa mwishoni kwamba hawa walibaki na Wadani, vyombo hivi vya ibada ya uongo, kwa miaka mingi, mingi baada ya hili. Kwa hivyo huo ni muhtasari mfupi wa hadithi na si hadithi ya kufurahisha. Kwa hivyo tuanze kwa kuangalia sura ya 17 tunaona kwamba, kwanza kabisa, kuna mtu anayeitwa Mika.

Anatoka nchi ya vilima ya Efraimu katikati ya nchi na amezungumza na mama yake na kuzungumzia kuhusu pesa zilizoibwa kutoka kwake na anataka kuzirejesha kwa sababu ndiye aliyezichukua. Kwa hiyo anambariki na anamrudishia pesa hizo na akaamua kuweka wakfu fedha hii kwa Bwana kutoka mkononi mwa mwanawe na mwisho wa mstari wa 3 unasema anafanya hivi kutengeneza sanamu ya kuchonga na sanamu ya chuma na neno sanamu ya kuchonga hapa ni neno lile lile linalotumika katika Amri Kumi katika Kutoka 20, mstari wa 4, ambapo inasema usifanye sanamu yoyote ya kuchonga, sanamu yoyote ya kuchonga ya miungu hii iliyo nje au chochote kilicho mbinguni juu, duniani chini, na maji chini ya dunia. Kwa hivyo tangu mwanzo, mwanamke huyu anaonekana kujaribu kupata mema ya ulimwengu wote.

Anataka kufanya kitu kwa ajili ya Bwana, akiiweka wakfu fedha hii kwa Bwana, lakini anafanya hivyo kwa njia ambayo haifai kabisa na kimsingi ni mbaya kabisa, yenye dhambi. Ninakumbushwa hadithi ya raia, wakazi wa mahali kaskazini mwa Sinai panapoitwa Qutilet Ajrud. Katika sehemu tofauti, tulizungumzia kuhusu uingiliano wa Waisraeli katika historia nyingi ya Israeli na mnamo 1975, kulikuwa na mfululizo wa kuvutia sana wa ugunduzi katika jiji kaskazini mashariki mwa Sinai, kusini mwa Yuda, ambapo kulikuwa na maandishi yaliyosema, Nakubariki kwa Yahweh wa Samaria na kwa Ashera yake, Ashera yake.

Na hii inaonyesha hamu ya watu hawa. Kama ungewauliza, je, mnamwabudu Yahweh? Wangesema, bila shaka. Kwa kweli tuna picha yake hapa.

Kulikuwa na taswira ya Yahweh kama ng'ombe dume na kisha tumempa mke hapa. Kwa hivyo, wanajaribu kuwa na mema zaidi ya ulimwengu wote, ikiwa ni pamoja na kumwabudu Yahweh, ambaye tunamjua, bila shaka, ndiye Mungu wa kweli, lakini pia walitaka kuchanganya ibada yake na mambo mengine. Hapa, mama wa mtu huyu anayelitwa Mika pia anataka kufanya jambo lile lile.

Kwa hiyo anamrudishia pesa hizo nao wanachukua fedha na kutengeneza sanamu ya kuchonga, sanamu ya chuma, mstari wa nne, nayo iko katika nyumba ya Mika. Na ana mahali patakatifu, anatengeneza naivera hapo, mstari wa tano, nyumba ya miungu, akamtawaza mmoja wa wanawe ambaye akawa makuhani wake. Yote hayo ni machukizo kwa Bwana, kulingana na maandiko ya awali.

Na sasa kwa mara ya kwanza, tuna mwandishi wa kitabu hicho akituambia kwamba siku hizo, hapakuwa na mfalme katika Israeli. Kila mtu alifanya yaliyo mema machoni pake mwenyewe. Sasa hiyo ni aina ya maoni ya mhariri.

Ni kama vile mwandishi anaweka kitufe cha kusimamisha mtiririko wa masimulizi ya mambo na kusema, Nataka kusema neno kuhusu hili. Yaani, hili linatokea kwa sababu hakuna mfalme. Kila mtu anafanya anavyotaka.

Huu ni mfano mkuu wa hilo. Na tena, jambo la siri ni kwamba kama kungekuwa na mfalme mcha Mungu, jambo la aina hii lisingetokea. Kwa hivyo huo ndio utangulizi wa hadithi.

Cha kufurahisha ni kwamba, katika mstari wa tano, inaposema kwamba mtu Mika alikuwa na kaburi, neno hapo kimsingi ni nyumba ya Mungu tu. Na hilo linavutia kwa sababu hilo ndilo neno linalotumika kuzungumzia kuhusu maskani katika sehemu zingine. Tunaona kwamba mwishoni mwa kipindi hiki, mwishoni mwa sura ya 18, mstari wa mwisho wa sura ya 18 unasema, kwa hivyo waliweka sanamu ya kadi ya Mika ambayo alikuwa ameitengeneza, hii ni Wadani wakifanya hivyo, mradi tu nyumba ya Mungu ilikuwa Shilo.

Kwa maneno mengine, mradi tu hema, nyumba ya kweli ya Mungu, ilikuwa Shilo, hili lilikuwa likitokea. Lakini hapa, mtu huyu anayeitwa Mika ana nyumba yake ndogo ya Mungu ambayo inakuwa mtego kwake. Kwa hivyo, katika mstari wa saba, tunafahamishwa kuhusu mhusika mwingine.

Na huyu ni kijana kutoka Bethlehemu huko Yuda na anasema kwamba yeye ni Mlawi. Sasa, ukikumbuka kutoka kitabu cha Yoshua, Walawi hawakuwa na eneo lolote la kikabila walilopewa, lakini walikuwa na miji 48 ya Walawi iliyotawanyika kote nchini, kwa kawaida ikiwa na wastani wa takriban miji minne kwa kila kabila, kati ya makabila 12. Anatoka Bethlehemu, lakini Bethlehemu haijaorodheshwa katika orodha ya miji ya Walawi kama mojawapo ya miji ya Walawi.

Kwa hivyo, anatoka Bethlehemu, yuko Yuda, lakini kwa namna fulani anakuwa Mlawi. Kwa hivyo labda amesafiri mahali fulani ili kuwa sehemu ya mojawapo ya miji ya Walawi. Lakini inahisi kama hana lengo, kwa sababu sasa katika mstari wa nane, inasema, aliondoka katika mji wa Bethlehemu huko Yuda ili kukaa mahali popote alipoweza kupata mahali.

Anasema tu, mimi nitakuwa mzururaji mwenye furaha na nitafute hosteli ya vijana mahali fulani na kuona niwezavyo kama naweza kupata utajiri wangu au kupata kitu cha kuisimua cha kufanya. Na alipokuwa akisafiri, anakuja nyumbani kwa Mika, na Mika akamuuliza yeye ni nani. Anasema yeye ni Mlawi, na Mika angependa, anataka kumuongeza mtu huyu kwenye mkusanyiko wake wa madhabahu na miungu na sanamu na kadhalika.

Na anafikiri itakuwa vizuri kuwa na kuhani wake binafsi pamoja naye. Kwa hiyo akamwomba akae naye, mstari wa 10. Na akasema nitakulipa kwa hili.

Kwa hivyo, mstari wa 12, Mika alimtawaza Mlawi na kijana huyo akawa kuhani wake. Na ilikuwa hapo katika nyumba ya Mika. Na Mika lazima awe mjinga kabisa au hajui chochote kuhusu dini ya kweli ya Mungu wa kweli, kwa sababu katika mstari wa mwisho wa sura ya 17, anasema, sasa najua kwamba Yahweh, Bwana, atanifanikisha kwa sababu nina Mlawi kama kuhani.

Hakuna kifungu chochote katika sheria kuhusu watu kuwa na makuhani binafsi kwa ajili yao wenyewe, achilia mbali sanamu hizi zote alizounda na mahali patakatifu alipo. Lakini hiyo ni, hapa kuna mfano mwingine wa aina hii ya mchanganyiko wa aina mbalimbali za vipengele vya kidini ambavyo, na havifai hapa. Sura ya 18, mstari wa kwanza, inatukumbusha tena kwamba hakuna mfalme katika Israeli, ikiwa tungesahau.

Na kisha inasema, inabadilisha mandhari na inatupeleka mahali tofauti kabisa, kwa kabila la Dani. Na hapo awali Dani alikuwa amepewa eneo karibu na bahari. Na hebu tuangalie hilo.

Tukirejea kwenye kitabu cha Yoshua ili kuelewa mahali ambapo kabila la Dani lingepaswa kukaa. Yoshua sura ya 19. Urithi wa mwisho katika kitabu cha Yoshua wa kundi hapa katika sura ya 18 na 19 ni kwa kabila la Dani.

Na inatoa orodha ya miji iliyopo. Na kimsingi iko juu ya pwani ya bahari na kwa namna fulani iko chini, si katika eneo la Wafilisti, bali ni ndefu hapa. Lakini tunaambiwa, mstari wa 47, Yoshua 19, mstari wa 47, inasema, wakati eneo la watu wa Dani lilipopotea kwao, kwa hivyo kwa namna fulani hawakuweza kukaa huko, hawakuweza kuwafukuza Wakanaani, na inaonekana hawakuweza tu kuwafukuza Wakanaani, bali Wakanaani waliwafukuza.

Kwa hiyo, wakati eneo la wana wa Dani lilipopotea kwao, wana wa Dani walipanda na kupigana na Leshemu. Baada ya kuliteka na kulipiga kwa upanga, walilimiliki na kukaa huko, wakiita Leshemu Dani kwa jina la babu yao. Naam, Dani katika kipindi cha kihistoria cha Israeli ulikuwa mji hapa juu.

Kifungu hiki kinatuambia kwamba jina la awali lilikuwa Leshem. Kwa hivyo wanahama kutoka hapa juu kupitia nchi ya vilima ya kati na kuishia katika eneo la mbali. Tunajifunza zaidi kuhusu maelezo ya uhamiaji huo katika Waamuzi sura ya 18.

Lakini ili tu kuweka msingi, huo ndio msingi. Yoshua, kitabu cha Yoshua kinasimulia hadithi ya uhamiaji huo. Lazima kilikuja miaka mingi baada ya hadithi hapa katika kitabu cha Waamuzi.

Kuandikwa kwa hilo katika kitabu cha Yoshua lazima kulitokea baada ya kipindi hicho cha Waamuzi, kwa sababu Waamuzi 18 inatuambia hadithi kwa undani zaidi kuhusu uhamiaji huo. Kwa hivyo tena, kuandikwa kwa vitabu hivi huenda hakukuwa mara tu baada ya matukio ya vitabu. Lakini tukielewa na kukubali wazo la Roho Mtakatifu wa Mungu akivuvia uandishi wa maneno haya, haijalishi ni muda gani baada ya matukio hayo kuandikwa, bado yangekuwa yamerekodiwa kwa usahihi.

Kwa hivyo, hebu turudi kwenye Waamuzi sura ya 18 na tuone kinachoendelea na kabila la Dani. Kwa hivyo, mstari wa 18 unatuambia kwamba siku hizo kabila la watu wa Dani lilikuwa likitafuta urithi wa kukaa ndani yake. Kwa maana hadi wakati huo, hakuna urithi wowote miongoni mwa kabila la Israeli uliokuwa umewaangukia.

Sasa ilikuwa sehemu yao chini ya Yoshua na wengine, sura ya 19, Yoshua. Lakini inaonekana hawajatulia vya kutosha lakini hawawezi kumfukuza Mfalme wa Mashujaa. Hili linatokea kabla ya hadithi katika sura ya 19 ya Yoshua kusimuliwa kuhusu wao kulazimika kuondoka, kwenda kaskazini.

Kwa hivyo hii inatueleza maelezo zaidi. Kwa hivyo mstari wa 2 na ufuatao unasema kwamba watu wa Dani walituma watu watano wenye uwezo ili kuchunguza nchi, na

kutafuta mahali pa kuishi katika mstari wa 2. Kwa hivyo walikuja na unajua nini, waliishia kukutana na Mika katika nchi ya vilima ya Efraimu katikati ya nchi, na wakakaa hapo. Na katika mchakato huo, bila shaka, wanakutana na Mlawi mchanga.

Na inaonekana kulikuwa na mawasiliano fulani hapo awali. Hatujui ilikuwa nini, lakini inasema katika mstari wa 3 kwamba walitambua sauti ya Mlawi kijana, na wakasema, ni nani aliyekuleta hapa? Unafanya nini hapa? Kwa hivyo, Mlawi huyu anaweza kuwa , kama tulivyoona hapo awali, anatoka kutafuta bahati yake, kutafuta matukio. Na labda alikuwa tayari amejaribu kuja Dan na sasa alikuwa akienda mahali pengine.

Kwa vyovyote vile, anawaambia kwamba Dan amenitendea vizuri sana na amenitendea vizuri. Mstari wa 4, na hivyo wakasema, sawa, kama umekuwa kuhani, basi tungependa kujua, kama ungemuuliza Mungu kama safari tunayoifanya itafanikiwa. Na hivyo, kuhani anawajibu, mstari wa 6, ndiyo, kila kitu kitakuwa sawa.

Nendeni kwa amani. Safari inaelekea, chini ya uangalizi wa Mungu. Kwa hiyo wakaondoka na kufika mahali panapoitwa Laishi. Sasa inageuka kuwa Laishi ni aina nyingine tu ya jina Leshem.

Kwa hivyo kimsingi, mji uleule. Neno Laishi limetajwa nyuma katika kitabu cha Mwanzo kama jina la awali la mji wa baadaye wa Dani. Kwa hivyo sehemu hiyo ya Mwanzo pia inaonyesha matukio karne nyingi baadaye.

Lakini hapa tunapaita Laishi, katika Yoshua, inaitwa Leshemu. Walipanda juu huko na waliona hapa kama mahali pazuri pa kuishi. Waliishi kwa amani na usalama kama Wasidoni, watulivu na wasio na shaka, bila kukosa chochote.

Huu ni mstari wa 7, wakiwa na utajiri. Jinsi walivyokuwa mbali na Wasidoni, na hawakuwa na uhusiano nao. Wasidoni walikuwa pwani kaskazini zaidi, lakini hapa ni mahali ambapo hakuna migogoro mingi.

Nao wakaamua kwamba wangependa kuishi huko. Kwa hivyo, wanarudi na kuwaambia ndugu zao kuhusu mahali hapa pazuri na wataenda kulichukua. Kwa hivyo, katika mstari wa 11 unaofuata, tunawaona Wadani wakituma watu 600 wenye silaha kwenda kuteka eneo hilo.

Wakakaa mahali panapoitwa Kiriath-Yiramu huko Yuda, mbali zaidi kusini. Inaitwa Mahane Dani. Mahane ni neno linalomaanisha kambi, kwa hivyo aina fulani ya kambi ya Dani.

Lakini wakaendelea kaskazini zaidi. Efraimu alirudi tena nyumbani kwa Mika. Na wale watu watano waliokuwa wametoka mapema wakawaambia ndugu zao katika mstari wa 14, je, unajua kwamba kuna vitu vizuri sana hapa nyumbani kwa Mika? Naivera, miungu ya nyumbani, sanamu ya kuchongwa, sanamu ya chuma.

Kwa hivyo, fikiria kuhusu ungependa kufanya nini kuhusu hilo. Hilo ndilo hasa wanaloomba, wanalokuambia katika mstari wa 14. Kwa hiyo, wakageuka, wakaja pale na kuwauliza kuhusu ustawi na wale watu 600 wakajitokeza, badala yake wakiwatishia watu wa nyumbani mwa mtu mmoja tu.

Na kwa hivyo, mstari wa 17, wale watu watano waliotoka kupeleleza nchi walikuja na kuchukua vitu hivi, sanamu ya kuchonga, naifodi, miungu ya nyumbani, na sanamu ya chuma. Makuhani wote walisimama karibu na mlango wa lango. Kwa hivyo unaweza kufikiria aina ya filamu ya aina ya mafia ya siku hizi, una wanaume wote wenye nguvu, wanaume Waislamu karibu, na kisha mtu anaenda kuichukua.

Na unajua tu kwamba waathiriwa wanashindwa kujisaidia. Huyu hapa jamaa amesimama, akihakikisha hili linatokea. Kwa njia hiyo, lakini ili kuongeza tusi kwa jeraha, mbali na kuchukua vitu vya Mika ambavyo alikuwa amevikusanya kwa upendo na pesa za mama yake na kadhalika, ili kuongeza tusi kwa jeraha, wanasema kwamba wanataka kumchukua kuhani wake, kumchukua Mlawi huyu pamoja nao.

Na kwa hivyo, wanawauliza makuhani, kuhani, kwanza kabisa, anasema, mnafanya nini hapa katika mstari wa 18? Nao wakasema, nyamazeni. Njoo pamoja nasi. Uwe baba kwetu na kuhani.

Je, ni bora kwako kuwa kuhani kwa ajili ya mtu mmoja au kwa kabila zima? Na hivyo, anafuata aina ya njia ya kazi ya maendeleo ambayo sasa imepandishwa hadi kuwa kundi kubwa zaidi, nadhani unaweza kusema. Na moyo wa kuhani ukafurahi. Alichukua naivera na miungu ya nyumbani, sanamu ya kuchongwa, akaenda pamoja na watu, mstari wa 20.

Wakageuka kuwafuata na kuelekea kaskazini. Yule mtu, Mika, hapendi hili. Na anatambua kinachoendelea.

Na anapiga kelele baada yao. Na katika mstari wa 24, anasema, mnaichukua miungu yangu niliyoitengeneza na makuhani wanaondoka. Na nimebakiwa na nini? Basi unaulizaje, tatizo langu ni nini? Na Wadani walijibu tu kwa maneno makali wakisema, bora, bora upumzike tu.

Vinginevyo, utapoteza maisha yako pamoja na maisha ya watu wa nyumbani mwako, mstari wa 25. Kwa hivyo, Wadani wanahamia kaskazini. Mtu wa Mika anaona kwamba wana nguvu nyingi.

Anarudi nyumbani. Mstari wa 27, Wadani wanachukua kile ambacho Mika alikuwa ametengeneza. Kuhani, akafika Laishi, mahali hapo kaskazini.

Ni mahali tulivu na pasipo na shaka. Na Wadani, kwa njia ya kikatili, watawashambulia, wawaua kwa upanga, na kuuteketeza mji. Na hakuna ulinzi kwa ajili ya mji wa Laishi.

Na hivyo, walijenga upya mji. Wadani walifanya hivyo. Katika mstari wa 29, waliuita mji huo Dani jina la babu yao.

Mji huo hapo awali uliitwa Laishi, kama tulivyoambiwa katika mstari wa 29. Nao wakajitengenezea sanamu ya kuchonga. Na mtu mmoja aliyeitwa Yonathani, mwana wa Gershomu, mwana wa Musa, na wanawe walikuwa makuhani wa kabila la Wadani hadi siku ya uhamisho wa nchi.

Sasa, hii ni dalili moja kwamba hii inaweza kuwa ilitokea mapema katika kipindi cha waamuzi kwa sababu inaonekana kama huyu ni mjukuu wa Musa. Ikiwa ndivyo ilivyo, haitatokea mamia ya miaka baadaye. Inatokea labda mapema katika kipindi hicho.

Lakini watu hawa, kizazi hiki cha wazao wa Musa, hufanya kazi kama makuhani wa makabila ya Wadani. Sasa, tena, hawa si makuhani halali. Makuhani wote halali walitoka katika kabila la Walawi, na walikuwa katikati ya ibada ya Hema la Kukutania.

Hapa, hii ni seti ya kibinafsi kwa kabila moja. Hilo halijaidhinishwa kabisa katika sheria. Lakini inaonekana, hilo liliendelea hadi, kama tunavyoona mwishoni mwa mstari wa 30, hadi siku ya utumwa wa nchi.

Na hiyo ingekuwa karne nyingi baadaye, katika miaka ya 500, wakati Wababeli walipowapeleka Waisraeli uhamishoni kutoka Yerusalemu hadi nchi ya Babeli. Kwa hivyo, hii ni karne nyingi ambapo Wadani wamekuwa na mpangilio huu wa kibinafsi kwa makabila katika nchi yao, na mizizi yake inatokana na hamu ya mtu huyu mmoja, Mika, kuwa na kaburi lake dogo la kibinafsi na vitu vya mhudumu pamoja nalo, na kuhani mhudumu. Kwa hivyo, tuko katika kiwango cha chini, kiadili na kiroho, kuliko hata tulivyokuwa hapo awali.

Kabla Bwana hajaonekana kuhusika hapa, Mungu haongei hata kidogo. Tunachomfahamu zaidi ni mama yake Mika, ambaye anataka kuweka wakfu mahali patakatifu kwa Bwana, lakini kisha anatengeneza sanamu hizi za kuchonga. Kwa hivyo, mwishoni mwa hadithi ya Samsoni, kumbuka nywele zake zilipokatwa, ilisema Bwana alikuwa amemwacha, au Bwana hakuwa pamoja naye.

Hilo linaendelea hapa. Mungu si sehemu ya hadithi hii. Na ni hadithi iliyochanganyikiwa, lakini hadithi potofu ya ibada iliyopotoshwa kila mahali, ukatili ukifanywa katika viwango tofauti dhidi ya Mika na nyumba yake, dhidi ya watu wa Laishi.

Na inaandaa msingi wa hadithi mbaya zaidi katika sura zijazo.

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua hadi Ruthu. Hii ni kipindi cha 29, Waamuzi 17-18, kiambatisho cha kwanza, Mika na Mlawi.